

4

63

नामांक

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--

9180372

No. of Questions – 23

No. of Printed Pages – 8

VU-90-Jyotish Shastra

ज्योतिष शास्त्रम्

वरिष्ठ उपाध्याय परीक्षा, 2021

समय : 3¼ घण्टे

पूर्णांक : 56

CONFIDENTIAL

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः

- (1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामाङ्काः अनिवार्यतः लेख्याः ।
- (2) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः ।
- (3) सर्वेषां प्रश्नानामुत्तराण्युत्तरपुस्तिकायामेव लेखनीयानि ।
- (4) एकस्य प्रश्नस्य सर्वे भागाः एकत्र एव लेखनीयाः ।
- (5) सर्वे प्रश्नाः संस्कृतमाध्यमेन उत्तरणीयाः ।

OFFICE COPY

CONFIDENTIAL

(बहुविकल्पात्मक प्रश्नाः)

1. (i) अव्यक्तगणितस्य अपरं नाम अस्ति -

(अ) बीजगणितम्

(ब) अंकगणितम्

(स) ज्यामितीयगणितम्

(द) पाटीगणितम्

1

(ii) संशोध्यमानं स्वं एति -

(अ) धनं

(ब) ऋणत्वं

(स) स्वत्वं

(द) योगम्

1

(iii) बीजगणितस्य लेखकः अस्ति -

(अ) वराहमिहिरः

(ब) गणेशदैवज्ञः

(स) भास्कराचार्यः

(द) श्रीरामदैवज्ञः

1

(iv) स्वर्णयोः कृतिः भवति -

(अ) ऋणं

(ब) क्षयं

(स) गुणनं

(द) स्वं

1

(v) मुहूर्त्तचिन्तामणेः लेखकः अस्ति -

(अ) श्रीरामदैवज्ञः

(ब) भट्टाचार्यः

(स) महेश्वरः

(द) गर्गाचार्यः

1

3

(vi) दिनकरः अस्ति -

(अ) चन्द्रः

(ब) सूर्यः

(स) भौमः

(द) गुरुः

1

vii) अश्विनी नक्षत्रस्य चरणानि सन्ति -

(अ) ली, लू, ले, लो

(ब) अ, ई, उ, ए

(स) चू, चे, चो, ला

(द) ओ, वा, वि, वू

1

iii) यात्रासम्बन्धी विवरणयत्र तन्नाम अस्ति -

(अ) वास्तु-प्रकरणं

(ब) गृहप्रवेश-प्रकरणं

(स) विवाह-प्रकरणं

(द) यात्रा-प्रकरणं

1

iv) एकस्मिन् नक्षत्रे चरणानि भवन्ति -

(अ) चत्वारि

(ब) नव

(स) पञ्च

(द) अष्टौ

1

v) कुण्डल्याम् भावाः भवन्ति -

(अ) एकादश

(ब) द्वादश

(स) दश

(द) त्रयोदश

1

VI) Jyotish Shastra

[Turn over

(एकस्यां पंक्तौ उत्तरयतु)

2. रु. 3 रु. 4 योगफलं किम् ? 1
3. रु. 3 रु. 2 व्यवकलनफलं लिखत । 1
4. धनं धनेन द्वयं त्रयेण निघ्नं किं स्यात् ? 1
5. $(3)^2$ गणितक्रिया विधेया । 1
6. वृषतुलयोस्वामी कः ? 1
7. कानि त्रिकोण स्थानानि ? 1
8. एकस्याम् राशौ कति अंशाः भवन्ति ? 1

(रिक्तस्थानं प्रपूर्णीयम्)

9. जननराशितनू यदि _____ एव वा । 1
10. यदि पृच्छितनौ _____ श्रुतिदर्शनगम् । 1
11. धनुर्मेघसिंहेषु यात्रा _____ चैव मध्या । 1

(अति लघूत्तरात्मका प्रश्नाः)

12. धनर्णसंकलने करणसूत्रं लेखनीयम् । 2
13. $\sqrt{9}$ अस्य वर्गमूलं आनयत । 2
14. प्रश्नाद् यात्राफलं लेखनीयम् । 2
15. यत्र सूर्योदयः 06/30 जन्मसमयश्च 09/40 तत्र इष्टकालः प्रसाध्यः । 2

(लघूत्तरात्मका प्रश्नाः)
OFFICE COPY

6. गुणने करणसूत्रं लेखनीयम् । 3
अथवा
खयोगे वियोगे धनर्णं तथैव ॥ एतत् श्लोकं प्रपूर्य्य अस्याशयो लेख्यः ।
7. सौराशिवशेन यात्राफलं लिखत । 3
अथवा
विजयादशमी स्वयंसिद्धमुहूर्तः लेख्यः ।
के नव ग्रहाः ? लिखत । 3
अथवा
द्वादशराशीनाम् क्रमेण नामानि लेख्यानि ।

19. यत्र सूर्योदयः 06/30 सूर्यास्तश्च 06/00 तत्र दिनरात्रिमानं आनयत ।

अथवा

का नाम पलभा ? परिभाषा लेख्या ।

3

(निबन्धात्मक प्रश्नाः)

20. $(4य-6)^2 =$ अस्य गणितक्रिया विधेया ।

अथवा

यत्र गुण्यः 5य - 1

गुणकः 3य + 2

तत्र गुणनजफलं आनयत ।

4

21. यात्रायाम् वारशूल-नक्षत्रशूलयोर्विचारो लेख्यः ।

अथवा

यात्रायाम् सर्वाङ्गसाधनप्रकारो विवेचयत ।

4

22. यात्रायाम् घातनक्षत्राणि लेख्यानि । सश्लोकं स्फुटीकुरुत ।

अथवा

यात्रायाम् हिम्बरयोगं विवेचनीयम् ।

अथवा

“मैत्रार्कपुष्याश्विनिभैः.....” एतत् श्लोकं प्रपूर्य्य अस्याशयो लेख्यः ।

4

23. यत्र जन्मर्क्षं चित्रा 26/10 गतर्क्षं हस्त 24/58 तथा इष्टकालः 07/55 तत्र भयात-भभोगयोः साधनं स्पष्टयत । 4

अथवा

ग्रहलाघवमतेन अयनांशसाधनप्रकारो लेख्यः ।

अथवा

विंशोत्तरीमहादशाज्ञानचक्रम् स्फुटीकुरुत ।

OFFICE COPY

DO NOT WRITE ANYTHING HERE

